

**Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk
Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi**
Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

TURKSOSBİLDER
Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi

**Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk
Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi¹**

 10.55107/turksosbilder.1300845
Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR

Sakarya Üniversitesi
asar@sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7086-4021
Hilal İNCİ

Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik
Danışmanlık

hilal.inci1@ogr.sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0009-0005-8063-6715

.Özet

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin mutluluk düzeyleri ile aile değerleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmış olup yaşları 18-25 arasında değişen 331 üniversite öğrencisinden oluşan bir çalışma grubu seçilmiştir. Katılımcıların 195'i (%58.9) kadın, 136'sı (%41.1) erkek olup yaş ortalamaları 21.46'dır. Veri toplamada kullanılan ölçme araçları Mutluluk Ölçeği, Aile Değerleri Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formudur. Veriler, çevrimiçi ortamda toplanmış ve analizleri için parametrik yöntemlerden Pearson Korelasyon Analizi, tek yönlü varyans analizi ve ilişkisiz gruplar t testi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, aile değerleri alt boyutlarından duygusal bağ, evliliğe bakış ve sadakat ile mutluluk düzeyleri arasında anlamlı pozitif ilişki; kadın rolleri ile negatif ilişki saptanmıştır. Aile değerlerinin alt boyutları, cinsiyet ve anne babanın birliktelik durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta; gelir düzeyine göre ise anlamlı bir fark göstermemektedir. Araştırma sonuçlarının gençlerin mutluluk düzeylerini artırmak amacıyla yapılacak olan çalışmalarda sahip oldukları aile değerlerinin bilinmesi anlamında literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Aile Değeri, Mutluluk, Üniversite Öğrencileri, Değer, Aile

**Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk
Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi**
Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

**Examining the Relationships Between Family Values and
Happiness Levels of University Students**

Abstract

This study aimed to examine the relationship between happiness levels and family values among university students. The research employed a correlational survey model and selected a sample group of 331 university students aged between 18 and 25. Of the participants, 195 (58.9%) were female, 136 (41.1%) were male, and the average age was 21.46. The measurement instruments used for data collection were the Happiness Scale, Family Values Scale, and Personal Information Form. The data were collected online, and parametric methods such as Pearson's Correlation Analysis, one-way analysis of variance (ANOVA), and independent samples t-test were utilized for data analysis. According to the research findings, significant positive relationships were observed between the sub-dimensions of family values, such as emotional attachment, perspectives on marriage, loyalty, and happiness levels. However, a negative relationship was found between female roles and happiness. The sub-dimensions of family values showed significant differences based on gender and the parents' marital status, while no significant differences were found based on income level. The research aims to contribute to the literature by providing insights into the importance of understanding individuals' family values in efforts to enhance the happiness levels of young people.

Keywords: family value, happiness, university students, value, family

Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

GİRİŞ

Türkiye’de son yüzyılda ortaya çıkan kentleşme ve ekonomik gelişmelerin önemli sosyal değişimlere yol açtığı ve bu değişimlerin aile dinamikleri üzerinde de etkili olduğu görülmektedir. Göçler yoluyla kırsal nüfus şehirlere taşınmakta, kentli nüfus oranı her yıl artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu’na (TÜİK) göre, 2022 yılında nüfusun dağılımı il ve ilçe merkezlerinde %93,4; köy ve beldelerde ise %6,6 olarak belirlenmiştir (TÜİK, 2023).

Kentleşme ile birlikte ailenin sosyal, yapısal ve ekonomik durumunda değişimler yaşandığı ve bu durumun ailenin değerleri, yapısı, sistemi, yaşam tarzı ve çocuk yetiştirme tutumunda değişimlere sebep olduğu görülmektedir (Kağıtçıbaşı, 2017).

En temelde aile yapısı değişiklik göstererek geleneksel aile modelinin yerine çekirdek aile modeli geçmiştir. Geleneksel ailelerde, nesiller arası maddi bağımlılıkların, erkek çocuk tercihinin ve çocuğun ekonomik değerinin ön planda olduğu, yaşlılık güvencesi olarak görüldüğü, yüksek doğurganlık oranlarına sahip olduğu, kadınların aile içinde düşük statüye sahip olduğu, ebeveyn tutumlarının çocuğun anne babaya itaat etmesini ve bağımlı olmasını sağlamaya yönelik şekilde sergilendiği belirgin özellikler bulunmaktadır. Kentleşme ve diğer gelişmelerle birlikte köylerini terk edip şehirlere gelen aileler günümüzde çekirdek aile halinde yaşamlarını sürdürmektedir. Çekirdek ailelerde aile bireyleri arasında duygusal anlamda karşılıklı bağlılık görülürken maddi anlamda bağımsızlık görülmektedir. Geleneksel ailedeki nesiller arası maddi bağımlılık çekirdek ailedeki yerini duygusal bağlılığa bırakmış, kadının çalışma hayatında yer almasıyla toplumsal statüsü artmış, çocuğun psikolojik değeri ön plana çıkmış ve doğurganlık oranı azalmıştır. Hem aile bağılıklarını hem de bireysel değerler ve özerkliği vurgulayan çocuk yetiştirme yaklaşımının benimsendiği duygusal bağımlı aile modeli görülmüştür (Kağıtçıbaşı, 2017).

Aileye yüklenen anlam zaman içinde çeşitli ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel etkenlerle oluşan toplumsal değişimden etkilenir. Ailedeki değişim, hem birey hem de topluma tutulan bir ayna niteliğindedir. Aile hayatı maddi koşulların yanı sıra sayısız değerleri ve davranışları içerir. Aile bireylerinin ailenin işlevine verdikleri değer, bu değere göre geliştirmiş olan tutumlar ve ailenin işlevinin aile bireylerinin davranışlarına nasıl yansıtıldığı aile yapısında büyük önem taşır (Türk Aile Yapısı Araştırması, 2011).

Değer kavramı, sosyal bilimler literatüründe sık sık tartışılan bir konu olup psikoloji, sosyoloji, antropoloji ve felsefe gibi disiplinlerde önemli bir yer tutmaktadır. Toplumların, bireylerin özelliklerini ve zaman içerisindeki değişimlerini açıklayan; davranış ve tutumlarının altında yatan motivasyon kaynaklarıdır (Schwartz, 2012). Değerler konusu gelişen ve değişen dünya içerisinde toplumların şekillenmesi ve çeşitli toplumsal düzenlemelere yeniden uyumlanması açısından önemli bir yer tutmaktadır (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000). Değerin işlevi kısaca, insanla ilgili olan toplumsal, siyasi, estetik, ailesel, bireysel bütün olayların gerçekleşmesinde belirleyici olması şeklinde ifade edilmiştir (Aydın, 2011).

Aile değerleri, genel değer sisteminin bir yansıması veya alt bileşeni olarak kabul edilebilir. (Ekşi, Demirci, Yıldız ve F. Ekşi, 2015). Konrad-Adenauer-Stiftung Derneği adına 2021 yılında, 28 ilde, yaşları 18 ile 25 arasında 3243 gençle

Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

gerçekleştirilen Türkiye Gençlik Araştırması'na göre, gençlerin en önemli değeri %96 oranı ile aile olmuştur. Aile değerleri ile ilgili gerçekleştirilen "Türkiye'de Aile Değerleri Araştırması"nda Türk toplumunda ailenin tüm yönleriyle büyük bir öneme sahip olduğu, değerli bir kurum olduğu ve aile kavramının kendisinin de değerler alanının merkezine yerleştirildiği kabul edilmektedir. Aile ve aile değerleri, toplumsal yapının ayırıcı ve özel bir unsuru olarak öne çıkmaktadır (Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü [ASAGEM], 2010).

Ekşi ve diğerleri (2010) tarafından yapılan "Medya Profesyonellerinin ve Medyanın Aile Algısı" adlı araştırmada ailenin, katılımcıların %63.5 ile 1.sırada ve %22.8 ile 2.sırada olmak üzere hayatlarında en fazla önem atfettikleri değer olduğu görülmektedir. Günümüzde evlenmek, yuva kurmak ve çocuk sahibi olmak vb. durumlara karşı bireylerin bakış açılarında farklılıklar olduğu, ailenin bireysel özgürlükleri kısıtladığı bir ortam olarak görüldüğü, boşanmaların kolaylaştığı, kariyer arzusu ve özgürlük nedeniyle çocuk sahibi olmanın ikinci planda kaldığı, tek ebeveynli ailelerin çoğaldığı, haz ve tüketim eksenindeki yaşam tarzları nedeniyle kadın ve cinsiyet rollerine bakış açısının değiştiği, sanayileşme neticesinde ailenin geleneksel rollerinden uzaklaştığı ifade edilmektedir. Bizatihi bir değer olan ailede yaşanan sorunlar ve değişimler toplumun genelinde etkisini göstermektedir. Toplumda meydana gelen ekonomik ve kültürel gelişmelere eş değer olarak değerlerde değişimler görülebilmektedir (Ekşi vd, 2010).

Değerler toplum için olduğu kadar aile için de önemlidir. Bir aile benimsenen ve yaşatılan değerlere göre sürdürülür. Ailenin kendisi başlıca bir değerdir ve mutluluğun önemli kaynaklarından biridir (Aluş ve Selçukkaya, 2016). Aile bireylerinin mutluluğu aile sistemi ve toplum için önem taşımaktadır (Rask, Astedt-Kurki & Laippala, 2002).

Mutluluk, pozitif psikolojinin önemli bir kavramıdır ve Diener (1984) tarafından açıklanan tanıma göre mutluluk, insanların yaşam kalitesine dair bilişsel değerlendirmeleri ve duygusal tepkileri içerir ve olumlu duygulanımın yoğun olması, olumsuz duygulanımın ise düşük olması ve yaşamdan tatmin olma gibi üç alt boyuttan oluşur. Eryılmaz (2011), mutluluğun belirtilerini kişinin üzüntü, öfke, nefret, korku, stres ve umutsuzluk gibi duyguları az deneyimlemesi; aksine neşe, güven, umut ve sevinç gibi duyguları daha fazla yaşaması ile aile ve iş yaşamında sağladığı doyum olarak tanımlamaktadır.

TÜİK'in (Şubat 2023) Yönetişim Memnuniyeti Araştırması'na göre, 2022 yılında 18 yaş ve üstü bireylerin %49,7'si mutlu olduğunu ifade etmiştir. Mutluluk kaynaklarına yönelik yapılan incelemelerde, bireylerin en çok aile üyelerinin kendilerini mutlu ettiğini belirtme oranı 2022 yılında %67.6 olarak gerçekleşmiştir. Alanyazın tarandığında aile ilişkileri, kişisel denge, güvenli aile ortamı gibi değerlerin mutluluğun önemli yordayıcıları olduğu ifade edilmektedir. (Rask, Astedt-Kurki & Laippala, 2002; Eryılmaz, 2010).

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin aile değerleri, mutluluk düzeyleri ve çeşitli sosyodemografik değişkenler arasındaki ilişkilerin birlikte değişim varlığı ve derecesini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada ayrıca aile değerlerinin cinsiyet, anne babanın birlikte olup olmama ve gelir seviyesi değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği alt problemlerine yanıt aranacaktır.

Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılarak üniversite öğrencilerinin aile değerleri ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek amaçlanmıştır. İki veya üstü değişken arasındaki birlikte değişimin yönü ve gücünü belirlemek için ilişkisel tarama modeli kullanılır (Büyüköztürk vd., 2016).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 Eğitim Öğretim yılında öğrenim gören üniversite öğrencileri arasından uygun örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılan 331 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan 331 üniversite öğrencisinin 195'i (%58.9) kadın, 136'sı (%41.1) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Yaş ortalamaları 21.46'dır. Ailelerinin sahip oldukları gelir düzeyini 274 katılımcı (%82.8) "orta derece" olarak nitelendirmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri Aile Değerleri Ölçeği (Ekşi vd., 2010), Mutluluk Ölçeği (Demirci, 2018) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılarak elde edilmiştir.

- Aile Değerleri Ölçeği

Ekşi ve arkadaşları (2010) tarafından Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün "Medya profesyonellerinin ve medyanın aile algısı" araştırmasında geliştirilmiştir. 59 madde ve 13 alt faktör içeren Aile Değerleri Ölçeği, beşli likert tipinde olup ölçeğin 20 maddesi ters maddedir. Evliliğe bakış, akraba ilişkileri, cinselliğe bakış, duygusal bağ, geleneksel aile değerleri, sosyoekonomik değer, çocuğun değeri, farklı yaklaşımlar, kadın rolleri, karar alma süreçleri, anne çocuk ilişkisi, şiddet ve sadakat alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeğin toplam Cronbach Alpha katsayısı .89; alt faktörlerinin ise .89 ile .99 arasında değişmektedir (Ekşi vd., 2010).

- Mutluluk Ölçeği

Demirci (2018) tarafından geliştirilen Mutluluk Ölçeği, 6 maddeden oluşan tek faktörlü yapıdadır ve bu toplam varyansın %54.129'unu açıklamaktadır. Mutluluk Ölçeği'nin ölçüt dayanaklı geçerlilik kanıtı için PERMA Ölçeği kullanılarak 50 katılımcıdan elde edilen puanlar kullanılmış ve toplam iyi oluş, huzur (.70), bağlanma (.59), olumlu duygular (.77), başarı (.53), ilişkiler (.41), sağlık (.45) ve anlam (.59) ile pozitif ilişkili, yalnızlık (-.35) ve olumsuz duygular (-.49) ile negatif ilişkili bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .83'tür. Ölçeğin 62 katılımcı üzerinde üç hafta aryla yapılan tekrar test uygulamaları sonucunda elde edilen güvenilirlik katsayısı .73 olarak belirlenmiştir. Ölçekteki maddelerin toplam puan korelasyonları .45 ile .65 arasındadır. Uyum indeks değerleri ; $\chi^2 (9, N = 450) = 23,83 (p < .001)$; SRMR = .029; NFI = .98; CFI = .99; NNFI = .98; RMSEA = .061'dir (Demirci, 2018).

- Kişisel Bilgi Formu

Katılımcılara ait cinsiyet, gelir durumu ile anne ve babanın birliktelik durumu olmak üzere araştırma alt problemlerinde kullanılacak olan sosyodemografik bilgiler istenmiştir.

Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecinde Google Forms üzerinden oluşturulan form ile veriler çevrim içi elde edilmiştir. Araştırma verileri toplanırken katılımcıların gönüllülük ilkesi gözetilmiş, uygulama öncesinde gerekli etik kurul izni Sakarya Üniversitesi Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu'ndan alınmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler araştırma modeline uygun olarak SPSS.24 programında analiz edilmiştir. Uygulanacak testlere karar vermek amacıyla verilerin normal dağılıma sahip olup olmadıkları belirlenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri + 1,5 ve - 1,5 arasında yer aldığına verilerin normal dağılıma sahip olduğu varsayılabilir (Tabachnick ve Fidell, 2013), verilerin normal dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırma verilerinin analizinde betimleyici istatistikler, tek yönlü varyans ile Pearson Korelasyon Analizi ve t testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Üniversite öğrencilerinin Aile Değerleri alt boyutları ile mutluluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi uygulanmış, sonuçları Tablo.1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Üniversite Öğrencilerinin Aile Değeri Ölçeği'nden Aldıkları Puanlar ile Mutluluk Ölçeği Arasındaki İlişkiye Dair Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Aile Değerleri/Mutluluk	r	p
Anne Çocuk İlişkisi	.025	.646
Akraba İlişkileri	.018	.747
Cinselliğe Bakış	.000	.999
Çocuğun Değeri	-.044	.423
Duygusal Bağ	.116	.035
Evliliğe Bakış	.203	.000
Sosyoekonomik Değer	-.057	.302
Farklı Yaklaşımlar	-.041	.455
Geleneksel Aile Değeri	.040	.465
Karar Alma Süreçleri	-.034	.542
Kadın Roller	-.112	.042
Sadakat	.133	.016
Şiddet	.011	.848

Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

Tablo 1 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin Aile Değerleri Ölçeği alt boyutlarından Duygusal Bağ ($r = .116$; $p < .05$), Evliliğe Bakış ($r = .203$; $p < .05$), Kadın rolleri ($r = -.112$; $p < .05$) ve Sadakat ($r = .133$; $p < .05$) ile mutluluk düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunduğu sonucu elde edilmiştir.

Alt problemlere ilişkin bulgular

Üniversite öğrencilerinin Aile Değerleri Ölçeğinin 13 alt faktöründen aldıkları puanların cinsiyete göre farkını belirlemek amacıyla uygulanan ilişkisiz örneklem t testi sonucu Tablo.2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Üniversite Öğrencilerine Dair Aile Değeri Ölçeği’nden Alınan Puanların Cinsiyete Göre İlişkisiz Örneklem t- testi

Aile Değerleri	Cinsiyet	N	\bar{X}	Std. sapma	t	P
Anne Çocuk İlişkisi	Kadın	195	16.5795	2.49899	-.426	.670
	Erkek	136	16.7059	2.86775		
Akraba İlişkileri	Kadın	195	17.9179	2.99027	-1.684	.093
	Erkek	136	18.4706	2.85953		
Cinselliğe Bakış	Kadın	195	11.9077	3.96527	-1.044	-.297
	Erkek	136	12.3456	3.43054		
Çocuğun Değeri	Kadın	195	12.4513	3.24616	-1.409	.160
	Erkek	136	12.9632	3.26237		
Duygusal Bağ	Kadın	195	14.5436	2.41386	-1.355	.176
	Erkek	136	14.8824	1.95906		
Evliliğe Bakış	Kadın	195	12.7179	2.09748	-3.609	.00
	Erkek	136	13.6985	2.84493		
Sosyoekonomik D.	Kadın	195	11.3436	2.44947	-1.557	.120
	Erkek	136	11.7794	2.58397		
Farklı Yaklaşımlar	Kadın	195	15.6051	3.88534	2.161	.031
	Erkek	136	14.6985	3.56177		
Geleneksel Aile D.	Kadın	195	15.4769	4.00428	-1.465	.144
	Erkek	136	16.1250	3.89385		
Karar Alma Süreçleri	Kadın	195	20.8564	2.46206	3.724	.00
	Erkek	136	19.8162	2.55373		
Kadın Rollerini	Kadın	195	11.4462	2.63617	-3.271	.001
	Erkek	136	12.4412	2.84348		
Sadakat	Kadın	195	11.7949	2.27015	-.025	.980
	Erkek	136	11.8015	2.46402		
Şiddet	Kadın	195	2.3590	.93850	-1.255	.210
	Erkek	136	2.4926	.97370		

Tablo 2 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin Aile Değerleri Ölçeği alt boyutlarının Evliliğe Bakış ($t = -3.609$, $p < .05$) ve Kadın Rollerini ($t = -3.271$, $p < .05$) erkekler lehine, Farklı Yaklaşımlar ($t = 2.161$, $p < .05$) ve Karar Alma Süreçleri ($t = 3.724$, $p < .05$) kadınlar lehine farklılaştığı görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin Aile Değerleri Ölçeğinin 13 alt faktöründen aldıkları puanların anne babalarının birlikte veya ayrı olma durumuna göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla uygulanan ilişkisiz örneklem t testi sonucu Tablo 3’te sunulmuştur.

Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

Tablo 3: Üniversite Öğrencilerinin Aile Değeri Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Anne Babalarının Birlikte veya Ayrı Olma Durumuna Dair İlişkisiz Örneklem t-testi Sonucu

Aile Değerleri	Ebeveyn Birlikteliği	N	Ortalama	Std. sapma	t	P
Anne Çocuk İlişkisi	Birlikte	195	16.5795	2.50373	-1.256	.210
	Ayrı	136	16.7059	3.43722		
Akraba İlişkileri	Birlikte	195	17.9179	2.81502	.575	.566
	Ayrı	136	18.4706	3.68074		
Cinselliğe Bakış	Birlikte	195	11.9077	3.75375	-.252	.801
	Ayrı	136	12.3456	3.80592		
Çocuğun Değeri	Birlikte	195	12.4513	3.29199	-.710	.478
	Ayrı	136	12.9632	3.05133		
Duygusal Bağ	Birlikte	195	14.5436	2.21900	.595	.552
	Ayrı	136	14.8824	2.39212		
Evliliğe Bakış	Birlikte	195	12.7179	2.37454	-1.313	.190
	Ayrı	136	13.6985	3.02326		
Sosyoekonomik D.	Birlikte	195	11.3436	2.39113	-1.711	.088
	Ayrı	136	11.7794	3.12145		
Farklı Yaklaşımlar	Birlikte	195	15.6051	3.83164	.576	.565
	Ayrı	136	14.6985	3.44094		
Geleneksel Aile D.	Birlikte	195	15.4769	3.92775	-.874	.383
	Ayrı	136	16.1250	4.21064		
Karar Alma Süreçleri	Birlikte	195	20.8564	2.57336	.482	.630
	Ayrı	136	19.8162	2.40772		
Kadın Rollerini	Birlikte	195	11.4462	2.66445	-2.062	.040
	Ayrı	136	12.4412	3.23425		
Sadakat	Birlikte	195	11.7949	2.37491	-.968	.334
	Ayrı	136	11.8015	2.17285		
Şiddet	Birlikte	195	2.3590	.95349	-.826	.409
	Ayrı	136	2.4926	.96007		

Tablo 3 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin aile değerlerinin Kadın Rollerini alt boyutunda anne babası ayrı olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($t=-2.062$, $p<.05$).

Ailenin gelir durumu değişkenine göre aile değerlerinin farklılaşma gösterip göstermediğinin tespiti amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucu anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan bu araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde, üniversite gençlerinin Aile Değerleri Ölçeği'nin alt boyutlarından aldıkları puanların mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki ile cinsiyet, anne babanın birlikte veya ayrı olma durumu ve gelir düzeyi değişkenlerine göre farklılaşmış farklılaşmadığı incelenmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Aile Değerleri Ölçeğinin Akrabalık İlişkileri, Duygusal Bağ, Karar Alma Süreçleri ve Sadakat alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları 3.40'ın üzerindedir. Gençlerin akraba ilişkilerine önem verdiği, aileye duygusal bağlılıklarının olduğu,

Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

karar alma süreçlerinin demokratik/katılımcı olması gerektiğini savundukları, sadakate önem verdikleri görülmektedir. Cinsellik, Çocuğun Değeri, Evliliğe Bakış, Kadın Roller ve Sosyo-ekonomik Değer alt boyutları ortalaması ise 2.60'ın altındadır. Cinsellikten yana tutumlarının serbest olmadığı, çocuk yetiştirme rolüne atfedilen değer, evliliğe ve evlilik kurumuna verilen önemin, ailenin ekonomik ve sosyal yönünün daha ön plana çıktığı bir yapı olarak algılanmasının düşük olduğu ve kadına olan bakış açısının geleneksel değerlendirilmediği ortaya çıkmaktadır. Anne Çocuk İlişkisi, Farklı Yaklaşımlar ve Geleneksel Aile Değerleri alt boyutlarının ortalaması ise 3.16'dır. Şiddet alt boyutunda ise gençler, aile saadeti için şiddeti meşru görmemektedir. Mutluluk Ölçeği'nden aldıkları puanların ortalaması 21.77'dir.

Alanyazında Türk gençliğinin değerlerini inceleyen araştırma sonuçları incelendiğinde üniversite öğrencilerinin önem verdikleri değerler sırasıyla evrenselcilik, yardımseverlik, kendini geliştirme, geleneksellik olduğu görülmektedir. Sosyal değişimlerle birlikte geleneksel değerlerden uzaklaştığı fakat duygusal yakınlık ve sosyal destek sağladığı için yardımseverliğe hala önem verdikleri sonucu ortaya çıkmıştır (Karakitapoğlu Aygün ve İmamoğlu, 2002). Kağıtçıbaşı'nın Aile Değişim Modeli kuramına göre günümüz aile yapısının duygusal-bağımlı aile modeli özellikleri sergilediği göz önünde bulundurulduğunda çocuğun artan psikolojik değeri ve aile bireyleri arasında görülen duygusal bağımlılık günümüz gençlerinin aile değerleri bakımından aileye duygusal bağlı olduğu, geleneksel değerler yerine bireysel gelişimlerini ön plana çıkardıkları özerk-ilişkisel benlik yapısına uygun olduğu söylenebilir (Kağıtçıbaşı, 1996; Erol ve Aloğlu, 2017). Eryılmaz (2010) öznel iyi oluş ile aile yapısı arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında ailede iletişim ve aile yönetimi boyutlarının mutluluk ile ilişkili bulunmasını kültürel yapının işleyişiyle ilişkilendirmiştir.

Üniversite öğrencilerinin Aile Değerleri alt boyutları ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde aileye olan duygusal bağın arttığı şeklinde yorumlanan Duygusal Bağ, evliliğe ve evlilik kurumuna verilen değeri gösteren Evliliğe Bakış ve eşler arası sadakate verilen önemdeki artışı ifade eden Sadakat alt boyutlarıyla pozitif yönlü ve düşük düzeyde; kadının geleneksel bakış açısıyla değerlendirildiğini gösteren Kadın rolleri alt boyutunda düşük seviyede ve negatif ilişki bulunmuştur. Bu araştırmaya yakın sayılabilecek diğer araştırmalara bakıldığında; Bulut ve Dilmaç (2018), araştırmalarında üniversite öğrencilerinin mutluluk düzeyleri ile sahip oldukları değerler arasında pozitif ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Özdemir ve Koruklu (2011), geleneksellik değeri dışında bütün değer yönelimlerinin mutlulukla ilişkili olduğu; mutluluğu yordamada en güçlü değerlerin ise iyilikseverlik, hazcılık ve evrenselcilik değerlerinin olduğunu ortaya koymuştur. Demirci (2017)'nin mutlu ve huzurlu bir yaşamın kaynaklarını incelediği araştırmasında mutlu ve huzurlu bir yaşam yardımseverlik, hoşgörü, kişisel ve toplumsal erdemler, değerlilik, maneviyat, amaçlılık, sorumluluk ve güven özellikleriyle pozitif ilişkili bulunmuştur.

Cinsiyet değişkenine göre Aile Değerleri alt boyutlarından evliliğe ve evlilik kurumuna verilen değeri gösteren Evliliğe Bakış ve kadının geleneksel bakış açısıyla değerlendirildiğini gösteren Kadın Roller erkekler lehine, geleneksel olmayan değerlerin daha fazla benimsendiğini belirten Farklı Yaklaşımlar ve ailede karar alma süreçlerinin demokratik olması gerektiği şeklinde yorumlanan Karar Alma

Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

Süreçleri kadınlar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Ekşi vd., (2015) Almanya'da yaşayan Türklere ait aile değerlerini inceledikleri araştırmada Karar Alma Süreçleri, Geleneksel Aile Değerleri, Cinselliğe Bakış, Sosyo-ekonomik Değer, Duygusal Bağ, Şiddet ve Farklı Yaklaşımlar alt boyutlarında cinsiyete göre farklılaşma olduğunu belirtmişlerdir. Polat (2020), üniversite öğrencilerinin aile değerleri ile kişilik özellikleri ilişkisini ele aldığı çalışmada Cinselliğe Bakış, Karar Alma Süreçleri, Sosyo-ekonomik Değerler, Evliliğe Bakış ve Kadın Rollerini alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılaşma tespit etmiştir. Şahin (2019)'in evli bireylerin aile değerlerini ve aile bütünlüğünü ele aldığı çalışmada Evliliğe Bakış, Anne-Çocuk İlişkisi, Kadın Rollerini, Geleneksel Aile Değerleri, Karar Alma Süreçleri, Farklı Yaklaşımlar ve Şiddet alt boyutlarının cinsiyete göre farklılaştığı bulunmuştur. Bu araştırma sonuçlarının diğer araştırma sonuçlarıyla benzer olduğu ifade edilebilir.

Anne ve babanın ayrı ya da birlikte olma değişkenine göre Aile Değerleri alt boyutlarından kadının geleneksel bakış açısıyla değerlendirildiğini gösteren Kadın Rollerini anne ve babası ayrı olan katılımcılar lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Polat (2022), araştırmasında Farklı Yaklaşımlar, Evliliğe Bakış ve Cinselliğe Bakış alt boyutlarında anne ve babanın birlikte veya ayrı olma durumu değişkenine göre farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Bu açıdan iki araştırmanın sonuçlarının tutarlılık göstermediği ifade edilebilir. Gelir durumu değişkenine göre ise Aile Değerleri alt boyutları anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bulguları genel olarak değerlendirildiğinde gençlerin aileye duygusal bağlı oldukları, evlilik kurumuna ve evlilikte sadakate önem verdikleri ve bu değerlerin mutluluk düzeyleriyle anlamlı ilişkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırma farklı değişkenlerin aracı rolünü de belirlemek üzerine tekrar edilebilir. Gençlerin yaşam tecrübelerinin artmasıyla aile değerlerinin nasıl bir değişime uğrayacağını belirlemek amacıyla boylamsal araştırmalar yapılabilir. Mutlulukla ilişkili bulunan aile değerlerini içeren psikoeğitim çalışmaları oluşturulabilir.

Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

Kaynakça

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2014). Türkiye aile yapısı araştırması 2011. Ankara.
- Aluş, Y. & Selçukkaya, S. (2016). Türk ailesinde mutluluk algısı ve değerleri. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, 1 (2), 151-175.
- Aydın, Mustafa (2011), “Değerler, İşlevleri ve Ahlak”, *Eğitime Bakış Dergisi*. 7(19)
- Başbakanlık Aile ve Sosyal Politikalar Genel Müdürlüğü. (2010). Türkiye’de aile değerleri araştırması. Ankara: Manas Medya.
- Bulut, S. & Dilmaç, B. (2018). Üniversite öğrencilerinin sahip olduğu değerler psikolojik iyi oluş ve mutluluk düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiler. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9 (16), 349-374
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (13. Baskı). Pegem Akademi.
- Demirci, İ. & Ekşi, H. (2018). Keep calm and be happy: A mixed method study from character strengths to well-being. *Educational Sciences: Theory & Practice* 18(29) 303–354
- Demirci, İ. (2017). *Huzurlu ve mutlu yaşamın değerler ve karakter güçleri bağlamında karma bir araştırmayla incelenmesi*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95, 542-575.
- Ekşi, H., Demirci, İ., Yıldız, C. ve Ekşi, F. (2015) Almanya’da yaşayan Türk göçmenlerinin aile değerleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 41-82.
- Ekşi, H., Erkilet, A., Otrar, M., Durmuş, A., Erdoğan, A., Kılınç, C., Kızılkın, N. ve Gökçek, Y. Z. (2010). *Medya Profesyonellerinin ve Medyanın Aile Algısı*. Ankara: ASAGEM.
- Eryılmaz, D. A. (2010). Aile yapısı ergeni mutlu eder mi? *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 22 (22), 21-30.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). *Family and human development across cultures: A view from the other side*. Hillsdale, N.J.: Erlbaum.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2017). *Benlik, aile ve insan gelişimi: Kültürel psikolojide kuram ve uygulamalar*. 4. Baskı, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Karakitapoğlu-Aygün, Z., & İmamoğlu, E. O. (2002). Value domains of Turkish adults and university students. *The Journal of Social Psychology*, 142, 333-351.
- Konrad Adenauer Stiftung (2021) Türkiye Gençlik Araştırması Raporu, Ankara: GfK
- Kuşdil, M. E., Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı, *Türk Psikoloji Dergisi*, 15 (45), 59-76.

Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

- Önder Erol, P. & Aloğlu, E. (2017). Çocuğun Değeri ve Aile Değişimi: Türkiye'den Otuz Yıllık Bir Portre. *Sosyoloji Dergisi*, (35), 77-101
- Polat, Ş. C. (2020). *Üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile aile değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Rask, K., Astedt Kurki, P., Laippala, P. (2002). Adolescent subjective well-being and realized values. *Journal of Advanced Nursing*, 38 (3), 254-263.
- Schwartz, S. H. (2012). An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2 (1).
- Şahin, E. (2019). *Farklı sosyo-kültürel yapılardan gelmiş evli bireylerin aile değerleri ve aile bütünlüğü arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (2011). Türkiye'de aile yapısı araştırması, 2011. Ankara
- T.C. Başbakanlık Aile Ve Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü. (2010). Türkiye'de Aile Değerleri. Ankara: Manas Medya
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.), Boston
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2022 (Şubat,2023). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2022-49685>
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu. Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2022 (Şubat,2023). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yasam-Memnuniyeti-Arastirmasi-2022-49691>
- Türkiye Gençlik Araştırması. Ankara: Konrad Adenauer Vakfı, 2021

Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerleri ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR- Hilal İNCİ

Extended

This study aimed to examine the relationship between happiness levels and family values among university students. The research employed a correlational survey model and selected a sample group of 331 university students aged between 18 and 25. Of the participants, 195 (58.9%) were female, 136 (41.1%) were male, and the average age was 21.46. The measurement instruments used for data collection were the Happiness Scale, Family Values Scale, and Personal Information Form. The data were collected online, and parametric methods such as Pearson's Correlation Analysis, one-way analysis of variance (ANOVA), and independent samples t-test were utilized for data analysis. According to the research findings, significant positive relationships were observed between the sub-dimensions of family values, such as emotional attachment, perspectives on marriage, loyalty, and happiness levels. However, a negative relationship was found between female roles and happiness. The sub-dimensions of family values showed significant differences based on gender and the parents' marital status, while no significant differences were found based on income level. The research aims to contribute to the literature by providing insights into the importance of understanding individuals' family values in efforts to enhance the happiness levels of young people.

When the findings of the study were evaluated in general, it was concluded that the young people were emotionally attached to the family, gave importance to the institution of marriage and marital fidelity, and that these values had a significant relationship with their happiness levels. The research can be repeated to determine the mediating role of different variables. Longitudinal studies can be conducted in order to determine how family values will change as the life experiences of young people increase. Psychoeducational studies including family values associated with happiness can be created.

¹ Bu çalışma IX. Uluslararası Turkcess Kongresi'nde tam bildiri olarak sunulmuştur.